

SZAKIRODALOM.

Társadalomtudományi bibliographia. Budapest közkönyvtárainak 1926. évi szerzeményei alapján. III. évfolyam. Szerkesztette: dr. KRISZTICS Sándor. (1213. 1.)

Ez a tekintélyes kötet, mely az előszó szerint «körülbelül 25.000 címet» tartalmaz, a Magyar Sociographiai Intézet kiadványainak nyolcadik darabja. Az intézet rendeltetésül az 1924 augusztus hó 2-án kelt 2146 számú miniszterelnöki rendelet «a magyar állam és a környező országok közérdekű viszonyaira vonatkozó adatok nyilvántartását» jelölte meg, azt kellene tehát vélnünk, hogy ebben a kötetben ilyen irányú anyagot is fogunk találni. Az anyag átvizsgálása után azonban azt kell megállapítanunk, hogy az angol, német és francia társadalomtudományi bibliographiában szakszerű tájékoztatást nyújt, a «környező országok» társadalomtudományi irodalma azonban — a német, francia és angol nyelveken rottak kivételével — csaknem teljesen hiányzik. Önkénytelenül arra a régi szállóigére kell gondolnunk, hogy «Graeca sunt, non leguntur», a szerb, román és cseh nyelven írott anyag érthetetlen a kiadó intézet számára s ennek következtében egyszerűen figyelmen kívül maradt. Nem akarjuk a jelen kötetben fekvő nagy és értékes munkát kisebbíteni, de úgy látjuk, hogy a bibliographia ilyenét összeállítása nem egyeztethető össze az intézet rendeltetésével. Ha egy hasonló rendeltetésű német intézet kiadványa alkalmazta volna ezt a módszert, az teljesen érthető lenne, de egy magyar intézetnél ez már azért is hiba, mert p. o. az angol gyakorlatilag nem bírhat ránk nézve olyan jelentőséggel, mint p. o. a cseh anyag.

Sajnos, a kiadványból nem tudhatjuk meg, hogy melyek voltak az intézet eddigi kiadványai, pedig a borítólapon elég hely lett volna azok felsorolására s az olvasót érdekelhette volna ez a felsorolás. Ennek következtében ellentmondást látunk a címben feltüntetett korlátozás, t. i. hogy a bibliographia Budapest közkönyvtárainak 1926-ik évi szerzeményei alapján készült és a felsorolt könyvcímek között, amelyek sorában egész sereg olyan könyvcímet találunk, amelyeknél nincs megjelölve, hogy melyik budapesti közkönyvtárban található meg. Minthogy erre nézve a szerkesztői

előszó is hallgat, az olvasó kénytelen a bibliographia régibb évfolyamaihoz fordulni felvilágosításért s a második évfolyam előszavából aztán megtudhatja, hogy a bibliographia nem csupán a budapesti közkönyvtárak szerzeményeiről számol be, amint ezt a kiadvány címe után hinnünk kellene, hanem a «magyar, német, francia és angol nemzeti bibliographiák» anyagából is táplálkozik. Ezzel szemben mindenekelőtt arra gondolunk, hogy miért maradt ki az olasz nemzeti bibliographia? Az talán kevesebb értékű a francia nemzeti bibliographiánál? Vagy nem áll olyan közel hozzánk, mint az angol nemzeti bibliographia? Az olasz bibliographia mellőzését mindenestre meg kellett volna indokolni, mert így indokolás nélkül méltán hívhatja ki a kritikát! Ebben a formában a kiadvány az 1925 óta a Statistisches Reichsamt kiadásában megjelenő *Bibliographie der Socialwissenschaften* című havi kiadványhoz áll a legközelebb, mert ez is főleg német, francia és angol könyv- és folyóiratanyagból táplálkozik. A német kiadványnak azonban a magyar kiadvánnyal szemben az óriási előnye, hogy havonként tájékoztatja az érdeklődőt, amivel szemben a magyar kiadvány a szerkesztői előszó szerint 1928 decemberében zárta le az 1926. évi anyag ismertetését, amikor az anyag egy része már elavult.

A szerkesztői előszóból azt is látjuk, hogy a folyóiratcikkekkel szemben a budapesti közkönyvtárak által beszerzett könyvek feldolgozását nem autopszia útján végeztette az intézet, hanem könyvcímekkel operált. Azt mondja ugyanis a folyóiratcikkekről szóló rész után: «Ez a hiba a könyvek beosztásánál kevésbé fordulhat elő, bár bibliographiánk exakt-ságát nagyban előmozdítaná, ha módunkban volna a beosztásra kerülő könyvek közül azokat, amelyeket a fővárosi könyvtárak beszereznek, szintén autopszia alapján beosztani.» Nagy és tiszteletreméltó vállalkozás tisztán könyvcímek alapján bibliographiát szerkeszteni, különösen DEWEY-féle decimális rendszerben, ahol minden könyv helyét precízen meg lehet jelölni. Nem is hibákra akarunk e kijelentés következményeképpen rámutatni, hanem azt akarjuk megállapítani, hogy az intézet által végzett munka tulajdonképpen a budapesti közkönyvtárak kooperációja alapján lenne elvégzendő s ez a kooperáció nem csupán a bibliographia szempontjából lenne előnyös hanem magát a könyvbeszerzést is jótékonyan befolyásolná, mert nem történhetnék meg az, hogy kisebb fajsúlyú munkát több könyvtár is beszeres s az értékesebb munka az összes könyvtárak érdeklődési köréből kiesik.

A kiadvány címanyagát s a címanyagnak beosztását nem tehetjük

kritika tárgyává, mert a könyvek jelentős része nincs meg a budapesti közkönyvtárakban, tehát hiányzik a tárgyilagos kritika alapfeltétele. Azt azonban megemlítendőnek tartjuk, hogy a szakbeosztás címszavainak német, francia és angol nyelvű közlését nem látjuk eléggé indokolva, mert a DEWEY-féle tizedes rendszer számjegyei ezt önmagukban is elvégzik s a kiadvány a magyar olvasóközönség számára készült: a németet, franciát vagy angolt alig fogja érdekelni az, hogy a budapesti közkönyvtárak 1926-ban milyen társadalomtudományi könyvanyagot szereztek be, a saját társadalomtudományi szakbibliographiájukat pedig megtalálják ott, ahonnan a Sociographiai intézet a könyvcímet kiírta.

Megemlítendőnek tartjuk továbbá azt, hogy bizonyos szerkesztési pongyolaságok a kiadvány futólagos átnézésénél is kicsillanak, amelyek gondosabb revízió mellett eliminálhatók lettek volna. Így sok könyvcím mellől elmaradt a lapszám megjelölése, p. o. KUN József: *Gróf Tisza István*, RUDWIN: *Bibliographie de Victor Hugo* stb. Sok könyvcím alól elmaradt továbbá a budapesti közkönyvtár megjelölése, ahol a könyv biztosan megtalálható, p. o. a *Bibliographie der Socialwissenschaften* megvan Budapest Székesfőváros Nyilvános Könyvtárában s valószínűleg több budapesti közkönyvtárban megvan a szerkesztő *Magyar kormányzati bibliographia* című munkája is.

Ismertetésünket azzal zárjuk le, hogy azt az elismerésre méltó munkát, melyet az intézet a társadalomtudományi bibliographiának szentelt, szívesebben látnók az eredeti cél szolgálatában, t. i. a környező államok társadalmi, politikai stb. viszonyainak ismertetésében, amelyre óriási szükség lenne nem csupán kormánypolitikai, hanem nemzetvédelmi szempontból is.

DR. GÁRDONYI ALBERT.

Gulyás Pál: *A könyvnyomtatás Magyarországon a XV. és XVI. században.* Budapest, 1931. A M. N. Múzeum Barátainak Egyesülete támogatásával kiadja az Országos Széchényi Könyvtár. 2° 272 + LXVII. l. 281 hasonmással.

GULYÁS könyve a magyar könyvnyomtatás XV. és XVI. századi történetének első kritikai összefoglalása. Az erős kritika a könyv legfőbb értéke és érdeme. Előzői eredményeit szigorú kritikai rostán szűri át. Felfogásában is szakít a régi romantikus beállítással, amely színes fantáziával a XVI. század magyar könyvnyomtatójában valami víg bohémet látott, akit «a változatos, de nélkülözésekkel telt cigányéletnek a varázsa» csábított. GULYÁS ezzel szemben mélyreható kutatások alapján